

SAVAŞIN ÖTEKİ YÜZÜ

Saldırı Cephesinin Mağdurları ve Karşıtları

Ecehan Balta, MA
Newyork University

Amerikan Demokrasisi, Buğdayı ve Petrolü

İ kinci Dünya Savaşı sonrasında Japonya'yı dünyanın o güne kadar gördüğü en büyük kitlesel yıkım silahıyla savaşın dışına attıktan sonra, Amerika askeri ve parasıyla tüm Avrupa'ya demokrasi dağıtmıştı. Marshall Planı çerçevesinde dağı-

tılan bu "demokrasiden", büyük bir kısmı "ayni yardım" (traktör, silah vs.) olmak üzere, Türkiye de kendine düşen payı almıştı. Amerikan buğdayıyla tanışıklığımız işte o kadar eskilere dayanır. O zaman demokrasi, devletin piyasanın yeniden kurulmasına yardım etmesi ve bunun karşılığında devlet tekelinden vazgeçmesi anlamına geliyordu. Şimdi ise demokrasi, sadece Amerikan elitinin gözü dönmüş kar hırsının tatmin edilmesi demek.

Marshall Planı çerçevesinde dağıtılan bu "demokrasiden", büyük bir kısmı "ayni yardım" (traktör, silah vs.) olmak üzere, Türkiye de kendine düşen payı almıştı. Amerikan buğdayıyla tanışıklığımız işte o kadar eskilere dayanır. O zaman demokrasi, devletin piyasanın yeniden kurulmasına yardım etmesi ve bunun karşılığında devlet tekelinden vazgeçmesi anlamına geliyordu. Şimdi ise demokrasi, sadece Amerikan elitinin gözü dönmüş kar hırsının tatmin edilmesi demek.

Amerikan ekonomisi, 2002 yılında son yılların en büyük bütçe açığını verdi. Amerika'nın petrol rezervlerinin kendisine yetmediği sanılsın. 1973 petrol krizi ile durum aynı değil. Amerika'nın kendisine uzunca bir süre yetecek kadar petrolü var. Üstelik, Amerika petrol fiyatlarının en ucuz olduğu ülkelerden biri. Ancak, 1973 krizinden itibaren fiyat dalgalanmalarının büyük ölçüde petrole bağımlı hale geldiği de bir gerçek. Yani esas sorun, Amerika'nın petrol sahibi olmaması değil, tam tersine, olması. Bu da kendisiyle aynı ligde yarışan, petrol rezervi olan, içinden petrol borusu geçen,

aslında kendisi bir petrol kuyusu olan Ortadoğu'ya Amerika'nın tarihsel ilgisinin ana kaynağı. Bir miktar ekonomik indirgemecilik yapma pahasına şöyle bir benzerlik (anoloji) kurmak mümkün: bütçe açığının miktarı, Amerika'nın saldırganlık dozunu artırıyor.

Savaş, bu koşullarda Amerika için bir kriz ekonomisini idame ettirme işlevi görüyor. Ancak, diğer yandan askeri harcamalar ve savunma sanayii yatırımları krizi daha da derinleştiriyor. Bu koşullarda, Amerika'da sokakların vazgeçilmez sakinleri olan evsizlerin sayısı günden güne artıyor. İşsizlik ve informel sektör inanılmaz bir hızla büyüyor, hayat gittikçe pahalalanıyor.

Korku Hükümdarlığı

11 Eylül saldırılarının yarattığı hezeyan, toplumsal bellekte capcanlı duruyor. Korku filmi izlemeye gelen seyirci için yönetmen, her daim bir cinayet sahnesi göstermese de, sürekli gerilimi üst düzeyde tutmak zorundadır. İşte, Amerikan hükümeti, Amerikan vatandaşları ve topraklarında yaşayanların belleklerini taze tutmak için, sürekli bir "şimdi bir korku filmi izliyorsunuz" efekti yaratıyor. Her gün Bin Laden'le ilgili yeni bir haber var televizyonlarda ya da gün geçmiyor ki, 11 Eylül saldırılarının "sorumlusu" olan biri yakalanmasın. Her günün bir rengi var: Amerikan korku üreticilerinin son marifeti olan günleri renklere göre tasnif etme, bizi hergün o günün ne kadar tehlikeli olduğuna hazırlama işlevi gören bir tür "hava durumu" tahmini.

"Düşman içimizde" efekti, doğrudan Amerika'da yaşayan Müslümanları hedef alıyor. Ancak, toplumsal bilinçte yaratılmaya çalışılan şey bambaşka: bir azınlık cumhuriyeti olan Amerika'da azınlıkların yaşama olasılığı gün geçtikçe azalıyor. Micheal Jackson'un deri değiştirmesi sadece kişisel bir heves değil. Bu topraklarda yüzyıllardır da yaşasınız, bırakın diliniz dönmeyen İngilizcenizi, derinizin rengi, dininiz, gözlerinizin şekli; hepsi beyaz Amerikalılara yönelik bir tehdit olarak algılanmanıza neden olabilir: Müslüman bir ülkeden geldiyse radikal İslamcı olabilirsiniz, çekik gözlü iseniz Güney Kore ajanı olmadığınız ne malum, ya da Afrikalı Amerikalı iseniz, Kara Panterlerden biri olma ihtimaliniz yüksek...

11 Eylül saldırılarının yarattığı hezeyan, toplumsal bellekte capcanlı duruyor.

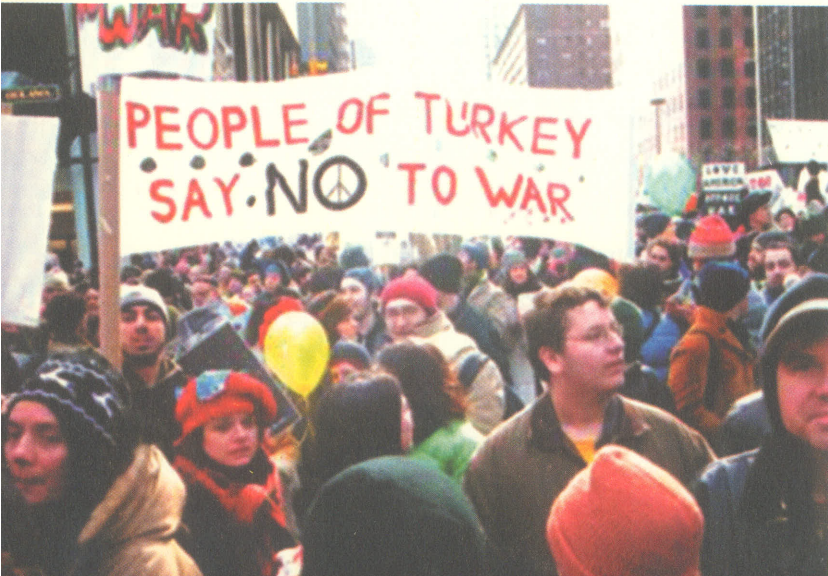

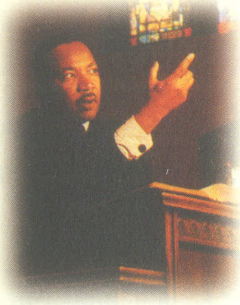
11 Eylül saldırılarından bu yana birçok Amerikalı için “devlet” nasıl ve nereden geleceği bilinmeyen saldırılara karşı duyulan korku ve endişenin sübabı oldu. Hemen hemen bütün medya, politikacılar ve tabii Amerikan halkı sürekli korkudan söz eder hale geldi. Terörist saldırılardan duyulan korku, Amerika’ya özel yaşama biçimini kaybetmekten duyulan korku, anthraxdan duyulan korku vs. 11 Eylül sonrası toplumsal kontrolün yeniden kurulmasının temelinde bu korkunun inşası yatıyor. Korku, nesnesini buluyor. Irkçılık yeniden yükseliyor. Geçici oturma vizesi olanlar koca bir kıta-hapishane, göçmenler içinse küçük adacıklar yaratılıyor. Yeterince kalabalıksanız, kendiniz gibi olanlarla yaşıyorsunuz, öğrenciy-seniz Amerika’ya her giriş çıkışta size verdikleri ve kaybederseniz başınıza yüz yıllık bir bela alacağınız pembe kağıtları (nedense aklıma geldi! Hitler diktatörlüğü de eşcinsellere “pembe” damga yaptırmıştı, o yüzden onların renkleri pembedir) her giriş çıkışınızda bir de okul yetkilerine imzalatmak gerekiyor (11 Eylül sonrası bir uygulama), göçmenseniz her an geri gönderilmek tehlikesiyle yüz yüzesiniz (şu anda polis tarafından gözaltına alınan 5000 kişinin nerede olduğu bilinmiyor).

Günlerden Turuncu, Bu Sokaklar Bizim

İşte bu krizle beslenen korku ve korkuyla beslenen toplumsal kriz, Amerika’da da savaşa hayır diyen sağduyulu insanların sokağa çıkmasının itici gücü oluyor. Onlar ne zaman sokağa çıksa, günlerden turuncu oluyor. (Bu, bir alarm rengi. En yüksek korkma rengi olan kırmızının bir alt rengi olup, her an uçakla gökdelen düşürülmesine, intihar saldırılarına, metroya zehirli gaz bombası atılmasına ve aklınıza gelebilecek her tür tehlikeye karşı ne kadar hazırlıklı olmamız gerektiğini söylüyor).

Irak’ta savaş olasılığı yakınlaştıkça, savaş karşıtı hareketler de sesini yükseltiyor. 18 Ocak’ta Uluslararası Savaşa Karşı ve Irkçılığı Durdurmak İçin Harekete Geç (International Act Now Stop War and End Racism Organization) Örgütü’nün öncülüğünde, Irak’ta Savaşa Hayır başlığıyla Washington D.C.’de bir miting düzenlendi. Siyah ve insan hakları savunucusu Dr.Mar-

tin Luther King'in doğumgününün Kongre kararıyla ulusal çapta bayram olarak kutlandığı 20 Ocak haftasına denk getirilen ve 200 binden fazla kişinin katıldığı mitingin düzenleyicileri arasında Ulusal Eylem Ağı, Meksika Dayanışma Ağı, Özgür Filistin İttifakı, Nikaragua Ağı ve daha önce ABD'de yapılan küreselleşme ve Af-

ganistan savaşına karşı gösterilerin pek çoğunu düzenleyen Bizim Adımıza Değil (Not in Our Name), Barış İçin Bir arada (United for Peace) ve Uluslararası Eylem Merkezi (International Action Center) gibi pek çok organizasyon katıldı. Gösteride, Jesse Jackson gibi ünlü siyah önderlerden Müslüman yöneticilere, Kongre üyelerinden aktris Jessica Lange'e kadar pek çok insan konuştu.

Washington D.C. gösterilerinin ardından, Amerika'da 13-21 Şubat arası, Ortadoğu'daki İnsanların Kendi Kaderini Tayin Hakkı Üst başlığıyla Savaşa Karşı Direniş Haftası ilan edildi. Hafta boyunca New York'ta forumlar, gösteri yürüyüşleri ve başka bazı eylemler yapıldı. Bu eylemlerin en büyüğü Avrupa Hareketi'nin girişimi üzerine, Uluslararası Eylem Günü ilan edilen 15 Şubat'ta New York'ta United for Peace (Barış İçin Bir arada) Girişiminin inisiyatifinde oldu.

CIA yetkililerinin bile söylediği gibi, Irak'ın elinde nükleer silah bile olsa, bu savaş bu nükleer silahların kullanımını hızlandırmaktan başka ne işe yarayacak ki? Bu durumda, üzerinde yaşayacak bir kara parçamız bile olmayacaksa, ya da kara parçası üzerinde yaşayacak tek bir insan bile bulamayacaksa, petrol hangi insanı ilgilendirir ki?

Hava durumu son yıllarda New York'un en soğuk günlerinden biri olacağını söylüyordu ve havanın rengi turuncu idi. CNN, eylemcilere kimyasal silah saldırısı karşısında ne yapmaları gerektiğini uzun uzadıya anlatıyordu. Korkunun çarkları döndürülüyordu. United for Peace'in alana yürüyüş yaparak gitmesine belediye izin vermemiş, girişim dava açmış ve kaybetmişti. Bütün bunlara rağmen 400-500 bin kişinin

katıldığı eylem, Vietnam gazilerinden sendikalara, öğrenci örgütlerinden azınlık gruplarına kadar çok sayıda savaş karşıtı bir araya getirmeye başardı ve son yıllarda Amerika'da düzenlenen en büyük gösterilerden biri oldu.

Her iki gösteride de, sağlıkçılardan gençlere ve ülkenin çeşitli eyaletlerinden gelen sendika temsilcilerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan insanlar, Irak'a karşı açılacak savaşın kendi savaşları olmadığını, petrol için ve Amerikan emperyalizminin güçlendirilmesi için yapılacak savaşa karşı olduklarını dile getirdiler. Birleşmiş Milletler'in kararı ve Amerikan Kongresi'nin onayı olmaksızın petrol kaynaklarının kontrolü için girişilen bu savaşın gayri meşru olduğunu ilan ettiler.

Gösteriler boyunca, Irak'taki sivil halkın zarar göreceği bu savaşın insan haklarına bir saldırı olduğu vurgulanırken, diğer taraftan Amerika Birleşik Devletleri'nin eğitim, istihdam ve diğer sosyal haklarını budadığı insanları askere alarak geçinmek için bedenlerini ve hatta kanlarını satmak zorunda bırakması eleştirildi. 21 Ocak'ta New York Times'da yayınlanan bir karikatür, bu gerçeği ironik bir biçimde gözler önüne seriyordu: "İşsiz misiniz? Eğitimsiz misiniz? Sağlık Planından faydalanamıyor musunuz? Orduya katılın, Irak'ı 'ziyaret edin'".

Demokrasi Oyunu... Buraya Kadar

Amerikan hükümetinin bu gösterilere tepkisi, “insanların demokratik haklarını kullandığı ancak kendilerinin işlerine bakacağını” söylemekten ibaret oldu. Hükümet kararlı görünüyor. Seçmenlere sadece beş yılda bir yönetime, yöneticileri seçmek için katılabilecekleri yeniden yeniden hatırlatılıyor. Başka bir deyişle, demokrasi, beş yıllığına bir diktatörün seçimine indirgenmiş durumda. Ya da zaten, hep öyle değil miydi? Temsil etmesi beklenen insanların yüzde 95’i savaşa karşı olan AKP hükümeti savaşa girerek, aynı şeyi yapmıyor mu?

Saldırı Cephesinin Mağdurları ve Karşıtları:

Irak'ta Savaşa Hayır!

Amerika Birleşik Devletleri'nin saldırgan ve yayılcı dış politikası, Amerikan halkını ve Amerika'da yaşayan etnik, dinsel ve siyasi azınlıkları terdirgin ediyor. Çünkü, hemen tüm eyaletlerden gelecek Washington D.C.'de ve New York'ta savaşa hayır diyen toplam 700 bin kişi, hükümetin bu saldırgan tutumunun toplumsal hayatta da ırkçı, etnik ve dinsel önyargıları harekete geçirdiğini, kahramanlık hikayelerinin alt toplumsal kesimlerin ekonomik ve refah ihtiyaçlarını bir süreliğine ertelediğini, demokrasi havariliğinin kazanılmış hakları geri almak için kullanıldığını biliyorlar. Onlar bu yüzden Irak'ta Savaşa Hayır! diyorlar. Ve dünyanın tüm kara parçalarındaki insanlardan seslerine bir yankı bekliyorlar. Yoksa, CIA yetkililerinin bile söylediği gibi, Irak'ın elinde nükleer silah bile olsa, bu savaş bu nükleer silahların kullanımını hızlandırmaktan başka ne işe yarayacak ki? Bu durumda, üzerinde yaşayacak bir kara parçamız bile olmayacaksa, ya da kara parçası üzerinde yaşayacak tek bir insan bile bulamayacaksa, petrol hangi insanı ilgilendirir ki?

savaşa hayır